

Raadsmemo

Onderwerp Samenvatting gebiedsvisie Kinderdijk

Datum 29 november 2013

Afzender D.G. Jansen

Tel.nr. (078) 770 6110

Emailadres d.jansen@alblasserdam.nl

Geachte raad,

Bijgevoegd stuk wordt u ter kennisname toegezonden.
Het betreft informatie waarvan het college het nuttig vindt dat u ervan op de hoogte bent.

Met het presidium is afgesproken dat informatie verstrekt via een raadsmemo wel als ingekomen stuk wordt geregistreerd, maar niet geagendeerd wordt voor een commissie- of raadsvergadering, tenzij een lid van een commissie of de raad hier via de griffier om verzoekt.

Voor zover van belang treft u nog de volgende korte toelichting aan.

Inleiding

Het opstellen van de Gebiedsvisie Kinderdijk is in een afrondende fase aangekomen. Op 4 december a.s. heeft de heer Van der Vlist, directeur van Stichting Werelderfgoed Kinderdijk, u samen met de raadsleden van gemeente Molenwaard uitgenodigd voor een informatieve bijeenkomst over de ontwikkelingen rondom Kinderdijk. Tijdens deze avond zal de Gebiedsvisie genoemd worden, maar niet inhoudelijk behandeld. De Gebiedsvisie is echter wel hét stuk dat de grondslag vormt voor diverse ontwikkelingen en wensen in het gebied. Voor uw informatie wordt hieronder een samenvatting gegeven van de Gebiedsvisie Kinderdijk d.d. 22 november 2013, en hoe deze tot stand is gekomen. De definitieve Gebiedsvisie zal op 9 december aan de projectgroep worden gepresenteerd. Er zijn vanuit de projectgroep inhoudelijk geen opmerkingen meer gekomen op het concept van 22 november. Onderstaande samenvatting kan dan ook als compleet beschouwd worden.

Samenvatting

Vanuit de instandhoudingsdoelstelling voor het werelderfgoed heeft de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk (verder: SWEK) in 2012 het Cultureel Ondernemingsplan opgesteld. Een belangrijk uitgangspunt daarin is dat de SWEK meer inkomsten wil verwerven vanuit de bezoekers aan het werelderfgoed. Een eerste stap richting het genereren van meer inkomsten is het opstellen van een Gebiedsvisie om richting te kunnen geven aan een managementplan en een uitvoeringsagenda. Het afgelopen jaar is door H+N+S architecten en de SWEK gewerkt aan deze gebiedsvisie voor Kinderdijk en hebben daarbij gebruik gemaakt van een projectgroep als sparringpartner.

Projectgroep

In deze projectgroep nemen het Waterschap Rivierenland, de Provincie Zuid-Holland, de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, de Natuur- en Vogelwacht, en gemeenten Molenwaard en Alblasserdam deel. Vanuit de projectgroep is ingezet op een visie die zowel naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor Kinderdijk zelf kijkt, maar ook naar de verbindingen met de omgeving. Deze inzet heeft er toe geleid dat er een verdiepingsslag heeft plaatsgevonden in de discussies rondom de gebiedsvisie. Het voorliggende document heeft hierdoor meer kwaliteit gekregen en meer borging voor de toekomst. Wel is hierdoor de planning voor het opleveren van de visie niet gehaald. Beoogde oplevering was medio 2013. In overleg met Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed is de planning aangepast.

De Gebiedsvisie Kinderdijk, doet recht aan de ontwikkelingskwaliteiten van het Werelderfgoed Kinderdijk en de mogelijkheden die om het gebied heen liggen. De Gebiedsvisie vertaalt drie pijlers naar een ruimtelijke inrichting. De drie pijlers zijn:

1. Behoud van het werkende historisch waterlandschap

Het 18e-eeuwse molenlandschap is het meest beeldbepalende onderdeel van het watersysteem. De boezems vertegenwoordigen de grootste natuurwaarden. Deze waarden komen feitelijk voort uit het eeuwenlange waterstaatkundig beheer in het gebied. Daar is het echter ook van belang ruimte te houden voor vernieuwingen binnen deze waterstaatsfunctie.

2. Versterking van de beleving

Mede gezien de actuele wateropgave is Kinderdijk bij uitstek de locatie om de verbinding te leggen tussen het historische en het hedendaagse waterbeheer. De beleving van Kinderdijk is inmiddels een functie geworden die eisen stelt aan de inrichting van het gebied en daarin een nieuwe tijdlaag vormt. Deze tijdlaag is echter niet langer monofunctioneel waterstaatkundig, maar gericht op het zichtbaar en begrijpelijk maken van het watersysteem: de verschillende peilgebieden, het principe van water opvoeren, tot en met de wateruitlaat in de rivier. Vanzelfsprekend met nadruk op het 18de-eeuwse molenlandschap als het meest tot de verbeelding sprekende onderdeel.

3. Een solide economische basis

Vanuit de instandhoudingsdoelstelling voor het werelderfgoed heeft de SWEK in 2012 het Cultureel Ondernemingsplan opgesteld. Een belangrijk uitgangspunt daarin is dat de SWEK meer inkomsten wil verwerven vanuit de bezoekers aan het werelderfgoed. De subsidieafhankelijkheid moet afnemen; daarmee groeit de zelfstandigheid en (economische) weerbaarheid van de Stichting, wat weer ten goede komt aan het onderhoud van de molens. Het gaat er dus niet zozeer om de bezoekersstromen te vergroten als wel om het vergroten van de inkomsten uit deze bezoekersstromen. Dit kan bijvoorbeeld door het verlengen van het bezoekersseizoen. Om de inkomsten te vergroten moet een aantal ruimtelijke knelpunten worden opgelost. De stichting wil de bezoekers verder een rijke ervaring van dit bijzondere erfgoed bieden en langer vasthouden in het gebied. Hiertoe moet het voorzieningenniveau verbeterd worden, bezoekersstromen beter geleid worden en de inrichtingskwaliteit van het gebied vergroot worden. Voor de gebiedsvisie geldt dat de economische activiteiten direct gerelateerd moeten zijn aan instandhouding en verbetering (karakter en beleving) van het werelderfgoed. Er is in Kinderdijk geen ruimte voor 'gebiedsvreemde' activiteiten zonder directe binding met het werelderfgoed.

Water als verbindende schakel

Ten opzichte van het verleden wordt een bezoek aan Werelderfgoed Kinderdijk veel meer ingebed in de ruime omgeving. Water vormt daarbij een verbindende schakel op alle schaalniveaus.

Vanuit de regio is water de een ideale manier om Kinderdijk te bereiken. Binnen Kinderdijk biedt het water de mogelijkheid de bezoekcapaciteit uit te breiden op basis van de bestaande infrastructuur. Op het tussenniveau is er de ontdekking van het centrum van Alblasserdam en het entreegebied van Kinderdijk als complementaire polen. Het vervoer over water draagt bij aan de bijzondere ervaring van een bezoek aan Kinderdijk en haar omgeving.

Alblasserdam verbonden met Kinderdijk

In de gebiedsvisie wordt aandacht besteed aan de verbinding tussen Kinderdijk en Alblasserdam over water. Daarnaast wordt het project Haven-Zuid genoemd als versterking van Alblasserdam als toeristisch-recreatief bezoek- en knooppunt. Uitgangspunt is dat Kinderdijk en het centrum van Alblasserdam twee complementaire polen zijn die elkaar kunnen versterken en, veel meer dan nu het geval is, in de toekomst beide een rol kunnen spelen in het bezoek aan Kinderdijk. In voorbeelden wordt benoemd welke mogelijkheden er zijn om 'rondjes' te maken in het gebied. Daarnaast is aandacht besteed aan het onderdeel campers, waarbij Alblasserdam wordt genoemd als mogelijkheid voor campers om te overnachten. Uitbreidingsmogelijkheden worden gezocht aan de dorpsrand van Nieuw-Lekkerland.

Gebiedsvisie in onderdelen

De volgende onderdelen worden benoemd als ontwikkelpunten voor Kinderdijk:

1. Van één naar drie bezoekersmolens;
2. Vervoer over water verbeteren;

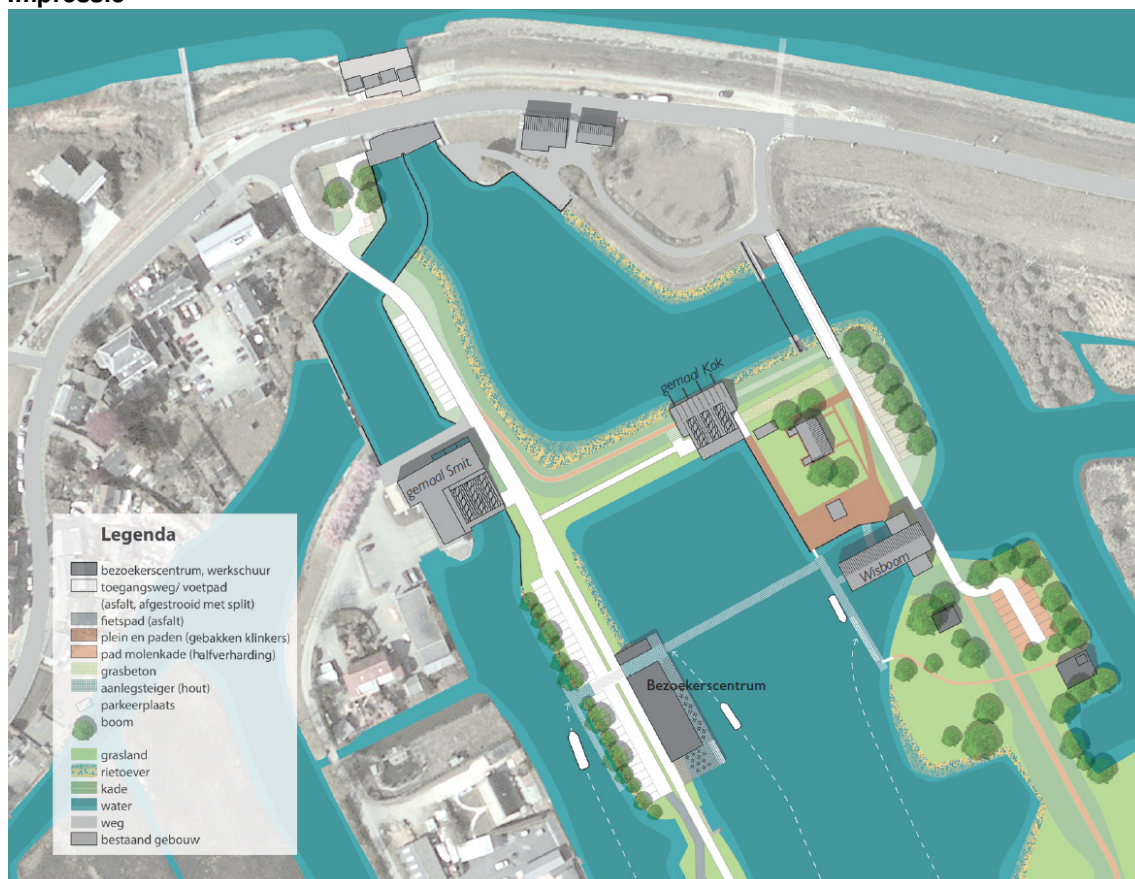
3. Herstel van de Lekkerlandse Boezem en;
4. Herinrichting van het entreegebied.

Vanuit de Gebiedsvisie wordt meegegeven dat ontwikkelingen in de ruime omgeving van het molengebied, bijvoorbeeld plaatsing van moderne windturbines, mede beoordeeld worden op hun effect op de beleving van de openheid en de horizon vanuit Werelderfgoed Kinderdijk. Bepleit wordt dat gemeenten zouden hier in hun bestemmingsplannen nadere aandacht aan moeten schenken.

De Gebiedsvisie bevat voor het entreegebied een inrichtingsplan/impressie. Dit ontwerp voor de buitenruimte en locatie voor het bezoekerscentrum versterkt de beleving van het Werelderfgoed Kinderdijk en verhoogt het comfort van de bezoeker. Aandachtspunten zijn het herstellen van de Middelkade, het oplossen van logistieke vraagstukken en het verbeteren van routes en tot slot de ontwikkeling van een bezoekerscentrum. In de visie staat een oppervlaktetestudie voor de inrichting van het bezoekerscentrum, dat ruimte moet bieden aan: kassa, souvenirwinkel met berging, horeca, keuken en berging, toiletten. De buitenruimte bij het bezoekerscentrum moet plek zijn aan een terras en aanlegsteigers. De parkeerplaats op de Middelkade kan tevens functioneren als evenemententerrein.

In het hoofdstuk beeldkwaliteit worden per landschappelijk onderdeel van het Werelderfgoed Kinderdijk concrete uitspraken gedaan over de gewenste beeldkwaliteit.

Impressie

Vervolg

De stappen om te komen tot uitwerking van de visie zijn niet zo maar gezet. De volgende onderdelen zijn van belang om de Gebiedsvisie Kinderdijk om te zetten naar realisatie.

Uitvoeringsprogramma gebiedsvisie

De Gebiedsvisie wordt vertaald in een uitvoeringsprogramma met projecten, dat jaarlijks geactualiseerd wordt. Deze projecten betreffen in eerste instantie een verdieping en uitwerking van projecten uit de Gebiedsvisie. Later worden ook uitvoeringsprojecten aan het programma toegevoegd. Het uitvoeringsprogramma koppelt de projecten aan tijd, middelen en verantwoordelijken.

Bestemmingsplan

Voorgesteld wordt om via samenwerking van de gemeenten Molenwaard en Alblasserdam een bestemmingsplan voor het gehele gebied op te stellen, waarin de bestaande kwaliteiten geborgd worden en ruimte wordt geboden aan de gewenste ontwikkelingen in het werelderfgoed.

Managementplan

In samenwerking met de Stichting Werelderfgoederen Nederland en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) wordt een managementplan opgesteld. Hierin wordt beschreven hoe beheer en bescherming van Werelderfgoed Kinderdijk is vormgegeven, welke inhoudelijke maatregelen voorzien zijn, welke organisatiestructuur daarbij hoort en hoe de financiering geregeld is.

Organisatiestructuur Werelderfgoed Kinderdijk

De verschillende partijen hebben binnen de projectgroep goed samengewerkt aan de totstandkoming van de gebiedsvisie. Voorgesteld wordt om een structureel vervolg te geven aan deze samenwerking. De eerste stap is een verkenning van organisatiestructuren bij andere werelderfgoederen. De Beemster, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Schokland vormen een goede referentie wat betreft de samenwerking tussen de stakeholders. Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie is een Q-team ingesteld van onafhankelijke deskundigen dat gevraagd en ongevraagd adviseert vanuit de integrale ontwikkelingsopgave. De RCE heeft een goed overzicht en kan het SWEK ondersteunen met de uitwerking. De organisatiestructuur wordt verankerd in het Managementplan

Handhaving

Er worden tussen de beide gemeentes, het Waterschap en het SWEK nadere afspraken gemaakt over de wijze van handhaving van het gebruik van het Werelderfgoed door derden. Gestreefd wordt naar een betere regie en handhaving ten aanzien van commerciële activiteiten, varen, parkeren e.d. Het SWEK lijkt de aangewezen partij om hier een rol in te spelen. De mogelijkheden hiervoor worden onderzocht.

Datum: 27-11-2013